

Acél és korlátai

-korlátlan lehetőségek-

TDK 2023

LAKÓ TANSZÉK-KÉZMŰVES ESZTÉTIKA

Szerzők: Csontos Hanna, Orbán Blanka, Sprok Lilla

Konzulens: Nagy Márton DLA

Tartalomjegyzék

Absztrakt.....	3
Kortárs reflexió.....	5
Képzőművészek.....	6
Korlát gyűjtés.....	9
Rajz sorozat	13
Transzformáció.....	14
Tárgy.....	15
Források.....	16

Absztrakt

„Korlátok vesznek körül. Némelyik valódi, némelyiket csak odaképzeltük.”

A dolgozat alap gondolatát egy előző tervezési tárgy tapasztalatai ihlették. Az anyag adott volt: acél, a választott funkció pedig korlát. A feladatot viszont úgy közelítettük meg, hogy kifejezetten a korlát anyaga, megmunkálása, részletképzése és formavilága került előtérbe, funkcióját háttérbe helyezve. Ennek a koncepciónak a folytatása most a cél.

Mire képes az acél? A nagy egészről a részletek irányába tekintve a továbbiakban az anyagra és annak lehetőségeire - akár hatáira - fektetjük a hangsúlyt. A változatos megmunkálási folyamatok fókuszba kerülnek, így az anyag és a kivitelezés közötti reláció megtalálása nyújt nekünk egy eszköztárat, ami kiindulópontként szolgál a későbbi tervezésben. Az acél sokszínűségét a korlátokban véltük felfedezni, azok részleteinek változatossága ad lehetőséget az alapos, mégis keretbe foglalható kutatás elvégzésére.

Kezdetben egy gyűjtemény készítése a cél, majd ennek vizsgálata és az eredmények által egy tárgy megalkotása. A '60-as, '70-es és '80-as évek jellegzetes korlátait keressük, amik lehetnek egyszerű hegesztések által funkcióját kielégítő tárgyak, de mérnökiileg tervezett, főleg díszítő jellegű kreációk is. A spektrumon megtalált formák összessége ad irányt egy új ornamentika megalkotása felé...

Abstract

„We are surrounded by barriers. Some of them are real, some are just imagined.”

The basic idea of the thesis was inspired by the experiences of a previous design task. The material was a given: steel, and the chosen function was railing. We approached the task in such a way that the material, processing, detailing, and form of the railing came to the fore, leaving its function in the background. The goal is now to continue this concept.

What is steel capable of? Looking at the details, the material and its possibilities - even its limits - come to the fore. The various processes are in focus, so discovering the relation between the material and the execution provides us a special selection that serves as a starting point for the subsequent design. We found the diversity of steel in railings, the variety of their details gives us the opportunity to carry out thorough research that can still be summarized as a whole.

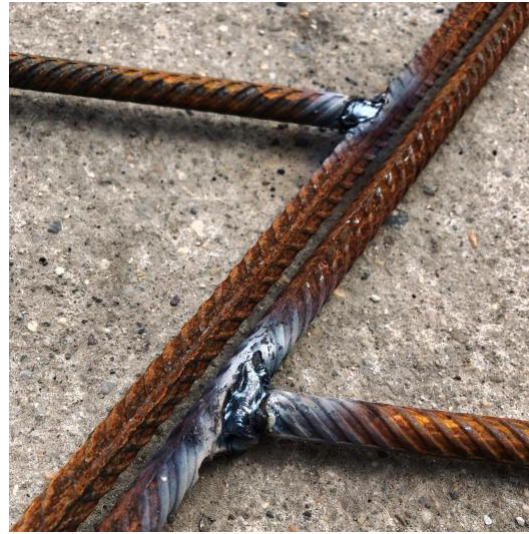
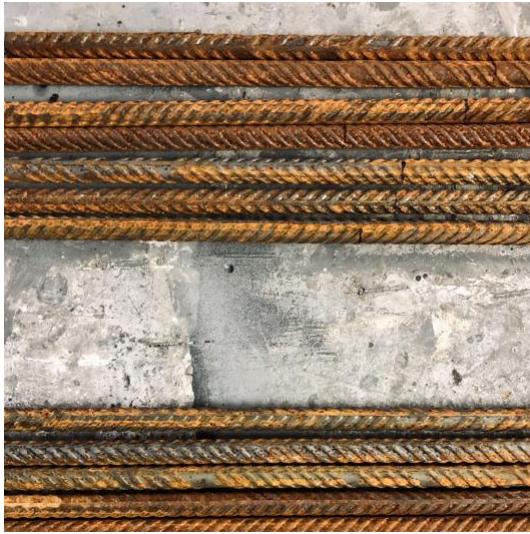
In the beginning, the goal is to form a collection, then after examination to create an object based on the results. We are looking for railings from the '60s, '70s and '80s, which can either be objects that fulfill their function through simple welding, or precisely designed, mainly decorative creations. The collection of forms found on the spectrum gives direction towards the creation of a new ornamentation...

Kortárs reflexió

A dolgozat alap gondolatát egy előző tervezési tárgy tapasztalatai ihlették. Az anyag adott volt: acél, a választott funkció pedig korlát. A feladatot viszont úgy közelítettük meg, hogy kifejezetten a korlát anyaga, megmunkálása, részletképzése és formavilága került előtérbe, funkcióját háttérbe helyezve. Ennek a koncepciónak a folytatása most a cél.

A kurzuson társadalmi problémákra adott kortárs alkotói reflexiókkal ismerkedtünk meghívott művészek előadásain keresztül. Egy olyan korban, ahol mindent szabad, és egyre kevesebbet lehet, egyre fontosabb saját elméleti alapállásunk kialakítása: problémafeltárás, majd a problémával kapcsolatban kialakított alkotói válasz. Építészeti megközelítésünk ezért ma mindennél közelebbi rokonságban áll a képzőművészeti alkotók egyéni kísérleteivel.¹

A tárgyon a meghívott vendégek Albert Ádám grafikus, Szabó Ottó szobrász, Németh Marcell szobrász és Kristóf Krisztián vasrajzoló voltak, akiknek munkásságába betekintést nyerhettünk. A féléves tervet úgy készítettük el, hogy a workshopon betonacélból vágással és hegesztéssel hoztunk létre egy műtárgyat, amiben nekünk Krisztián volt a segítségünkre.

Képzőművészek

Kristóf Krisztián

1976-ban született Budapesten. A Magyar Képzőművészeti Egyetem festő szakán végzett 2003-ban. Azóta a randomroutines csoport tagjaként is dolgozik. Rejtett üzenetek és az acél használatának érdekes párosa jellemzi a munkáit, amikből ihletet merítettünk.

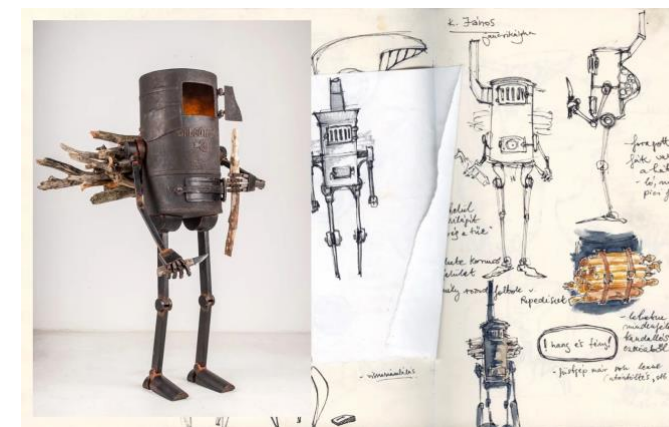
“Megfigyelni szeretek, gondolkodni, kivonatolni – megnézni, meddig lehet leegyszerűsíteni egy jelsort a jelentés megőrzésével. Néha szinesztéziás tolmácsolásként gondolkodom erre, persze csak magamnak fordítok. (...) “A képnyelv működését leginkább úgy lehet tanulmányozni, ha azt natív környezetben figyeljük meg. Nem feltétlenül elég, ha illusztrált szövegekről, vagy például reprodukciókról és azok elemzéséről van szó.”²

Szabó Ottó

Szekszárdi születésű, jelenleg pedig Zürich-ben él és dolgozik. A művész munkásságának alapját a hulladéknak számító tárgyakban való potenciál megtalálása képezi.

“Szeretem, ha a felhasznált anyagoknak van múltjuk, így amikor összeillesztesz különböző tárgyakat, máris hordoznak valamilyen történetet. Nem tudod pontosan, hogy mi ez a történet, de már önmagában egy rozsdás felület képes sejtetni valamit az anyag múltjából. Ilyenkor egyből beindul benned a találgatás, hogy mi lehetett az eredeti rendeltetése. Ugyanakkor ott van az a fajta játékosság is, hogy át tudod alakítani a talált tárgyakat egy még érdekesebbé, létre tudsz hozni egy új jelentéstartalmú dolgot egy új történettel, és közben a háttérben ott lapul az a jó érzés, hogy ezt már te építetted, te hoztad össze.”³

Eva S. Pusztai

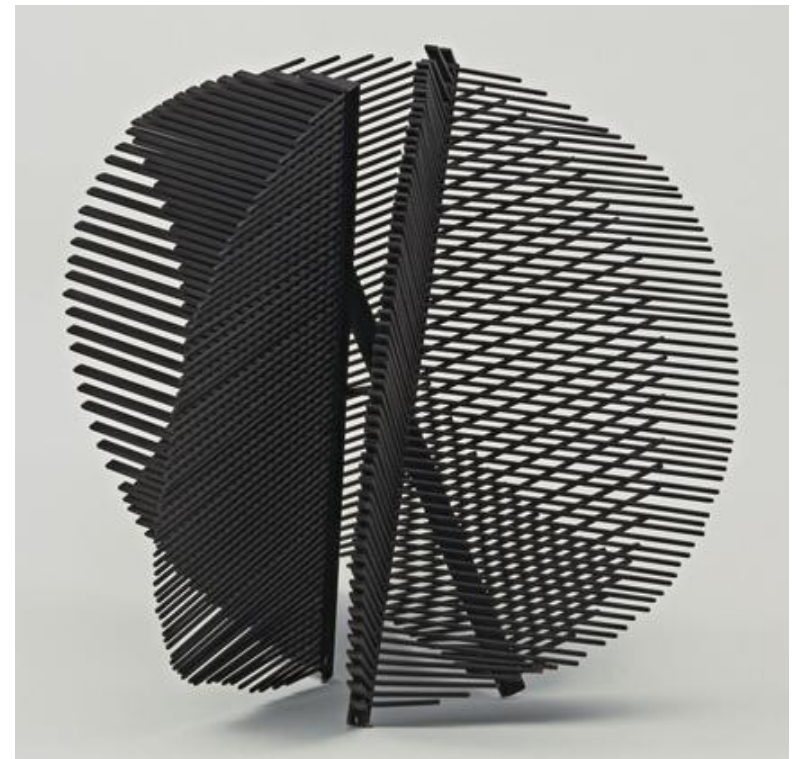
Magyar származású osztrák képzőművész az általában hulladéknak számító rozsdás vasból készíti műalkotásait, ami szorosan kapcsolódik az általunk vizsgált hulladékból készített korlátokhoz. Hulladéktelepen figyelt fel különleges anyagokra, köztük a rozsdás vasdarabokra. A maradékban a potenciál megtalálása egy másfajta szemléletmód birtoklását igényli, ami az újra felhasznált anyagokból készített korlátelemekek esetén is szükséges. A rozsdás vas egyéni színvilága, felülete, megmunkálása, és a hegesztés technikája mind fontos szempontok nem csak Eva munkáiban, hanem az acélból készült korlátok vizsgálatánál is.⁴

“Mindenáron azt akartam másképpen megmutatni, hogy ez az anyag, a vas, mi mindenre képes.”⁵

Gertrud Louise Goldschmidt- Gego

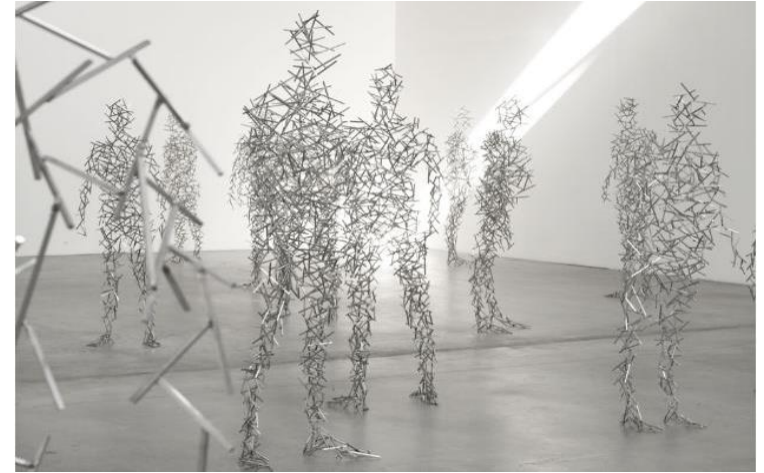
Modern német-venezuelai képzőművész, építész. Az egyik legkorábbi munkája, az Esfera., ami hegesztett sárgarézről és különböző szélességű festett acélból készült, amelyeket különböző szögben helyeztek el egymáshoz képest, hogy átfedő vonalakat és mezőket hozzanak létre. Amikor a néző körbejárja a gömböt, megváltozik a vonalak közötti vizuális kapcsolat, ezzel egy mozgásérzetet keltve bennünk. Szerinte a vonal kitöltötte a saját terét, és nem egy nagyobb mű alkotóeleme volt, hanem önmagában a mű. Ezért alkotásaiban nem használt vonalat a kép ábrázolására, hanem a vonal volt maga a kép.

“To visualize a solution is what matters: to make visible that which still does not exist outside of me.”⁶

Antony Gormley

Brit szobrász, pályafutása 1981-ben a Whitechapel Művészeti Galériában rendezett egyéni kiállítással kezdődött. Szinte minden munkájában az emberi testet veszi témának. Antony Gormley szobrászata két alapélményen nyugszik. Az egyik a klausztofóbia, a másik pedig az, amikor saját magát használta modellként, egész alakos öntvényeket készítve saját testéről. Munkássága a testet nem tárgyként, hanem helyként próbálja kezelni, és olyan alkotásokat készít, amelyek egy adott test terét bezárják.

“A szobrászatot nem mint tárgyat, hanem mint nyílt, kreatív teret értelmezni...”⁷

A terek életre keltéséhez való tehetsége és lenyűgöző, monumentális művei Antony Gormley-t rendkívül érdekes művésszé teszik. Antony Gormley kísérletezett, újított és új kifejezőmódokat keresett a test kifejezésére, életre keltve ezeket a szokatlan alkotásokat. A szobrász a testnek a környezetéhez, az őt körülvevő térhez való viszonyát kérdőjelezte meg. Mi a különbség egy ülő, guggoló, kúszó vagy egyenesen álló test között? Milyen érzelmek és érzések fakadnak ezekből a természetes pozíciókból? Kiállításai számos olyan alkotást is bemutatnak, amelyek az anyaggal, a térrel és a levegővel játszanak.

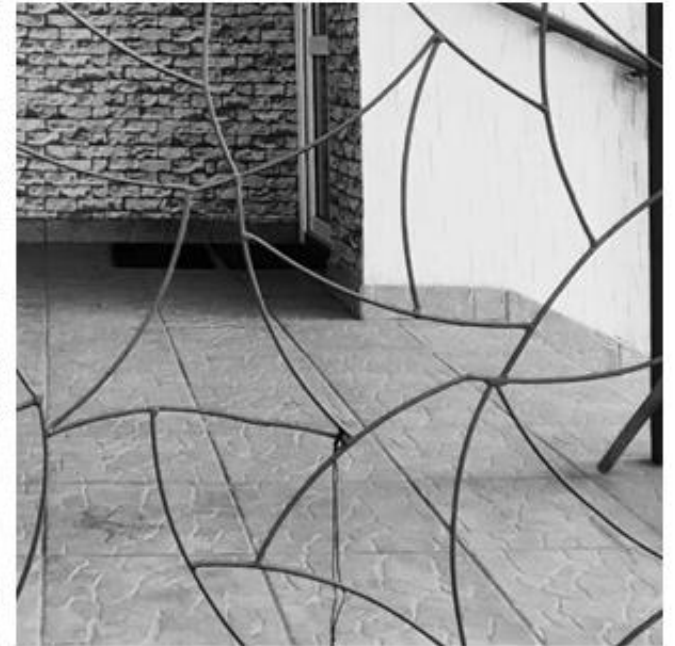
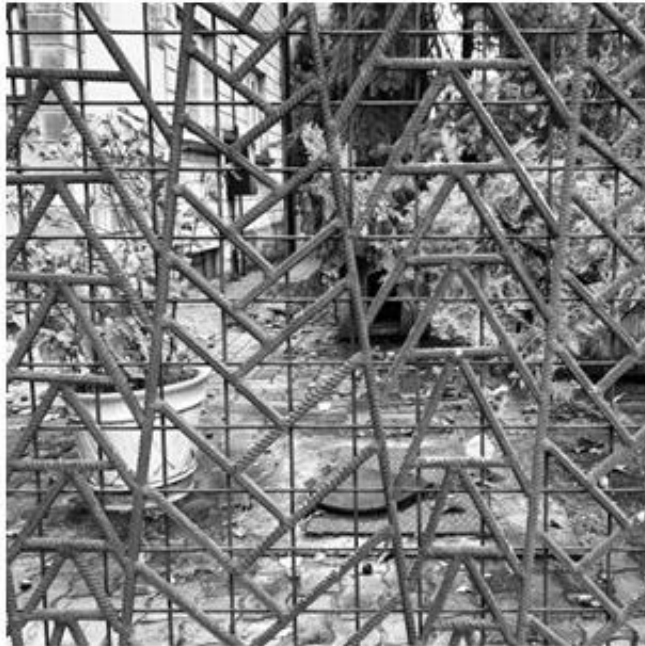
Korlát gyűjtés

A gyűjtés kezdetén már megfigyeltük, hogy a megmunkálás és a tervezettség szempontjából csoportosítani tudjuk a talált korlátokat. Éles határok nincsenek, rengeteg kategóriába sorolhatóak az acélból készített határoló elemek, viszont ami esetünkben a további tervezés alapjait képezte, az a formálás módja. A maradék hulladékból való barkácsolástól a művészi tervezettségig minden fajta megtalálható, ez alapján a három csoportot határoztunk meg, ami az alapanyagot illeti: vágási hulladék, gyártási hulladék, tervezett.

A választott korszak, a 20. század második felének közepe azt hivatott szemléltetni, hogy mind az újrahasznosítás és maradék anyag felhasználás, mind az esztétikusságra való törekvés hogyan jelenik meg a gyűjteményben, akár együttes módon, de legtöbbször külön-külön. Az acél könnyű és változatos megmunkálásából, különféle karakterekkel rendelkező megjelenési módjából fakadóan Magyarországon ebben az időszakban sokat használt anyag volt korlátok esetében. A gyűjtés során történetekre bukkantunk fel, amiket magukban rejtenek az acél tárgyak. Látható, hogy a szomszédos házaknál hasonló motívumok, vagy akár egy az egyben ugyanaz a kerítés jelenik meg. Megfigyelhető továbbá a figurális alakzatok megalkotásának, építészeti karakter megjelenítésének vágya is.

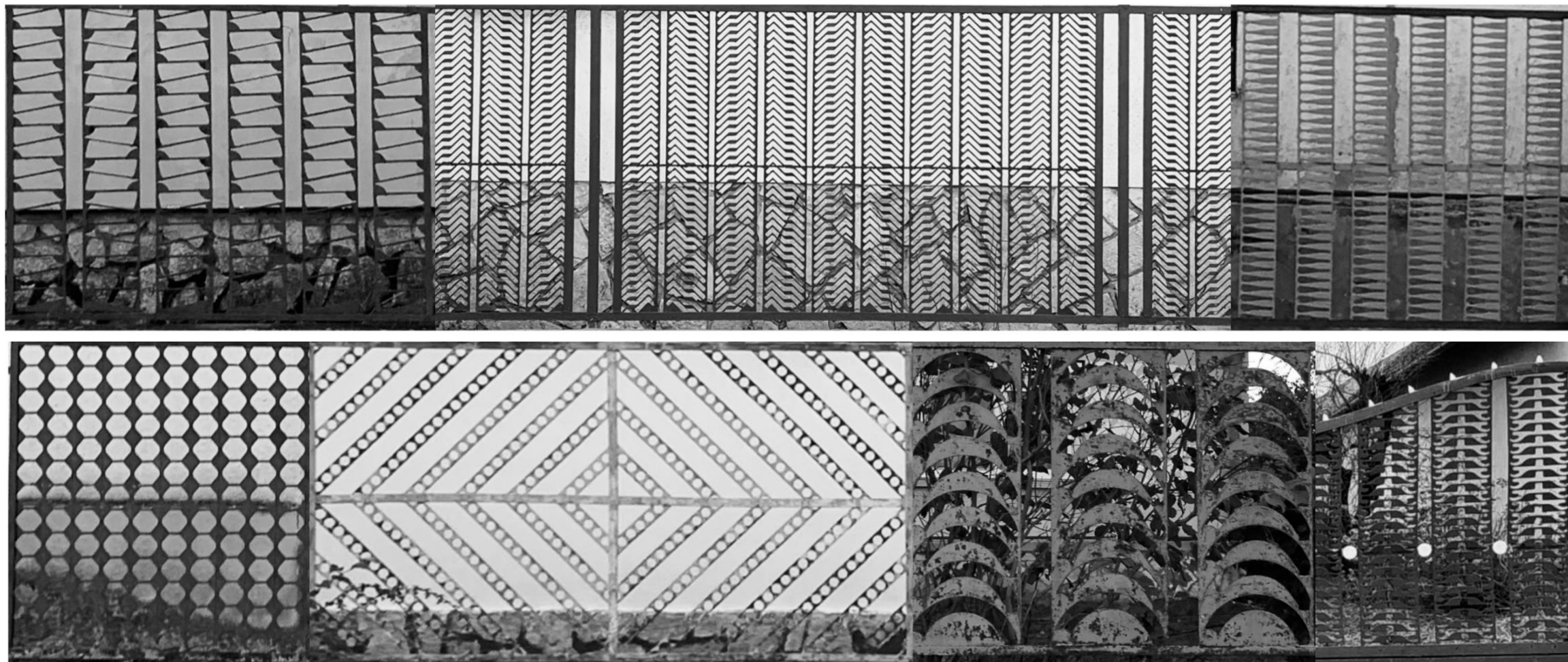
Vágási hulladék

Építkezéseken mai napig rengeteg acél hulladék keletkezik vágással, amiket nem lehet már az eredeti célra felhasználni, viszont bizonyos esetekben, ezekből tervezetlen korlátok hozhatók létre. Rengeteg formálási mód létezik, van amikor ezek teljesen rendszerezetten szeretnének működni, ahogy az első képen is látszik, de máskor teljesen absztrakt formákban jelennek meg, néhol egy kis hajlítással díszítve.

Gyártási hulladék

Az acél termékek gyártása során megmaradt anyag az előző példákhoz képest már rendelkezik valamiféle esztétikai jelleggel, érdekes mintázatok születnek a vágott elemek negatívjából. Ezek pálcaként sorolva a korlát övei közt látják el az elhatároló funkciót. Egyik másik minta önmagában teljesen egyszerűnek tűnik, de egymás alá, mellé sorolva teljesen új és szinte már bonyolult kompozíció születik belőlük.

Tervezett

A tervezett acél korlátok esetében motívumok, díszítések figyelhetők meg, amik azt jelzik, hogy az elemek gyártása is tervezett, az elválasztó-védő funkció mellett magasan jelenik meg az esztétika fontossága. Ezen a csoporton belül még rengeteg csoportosítás szóba jöhet, de fő szempont az összesnél, hogy valamilyen tervezett módon jöttek létre. Megfigyelhető rengeteg formára utaló korlát, mint például a nap alakja, vagy a csigavonalból képzett szív, azonban megjelennek nagyon letisztult korlátok is, amiknek a szépsége az egyszerűségben és a szerkesztettségben rejlik.

Rajz sorozat

A gyűjtés feldolgozásánál sok visszatérő motívummal talákoztunk, ezek alapján vékony határvonalakkal rendelkező csoportokat tudtunk létrehozni, de egyértelmű besorolások nincsenek, lényegében végtelen variációkban létezhetnek a felfedezett részletek.

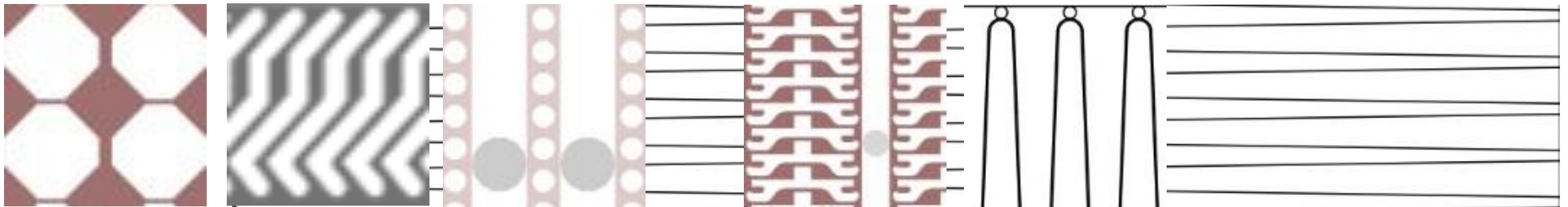
A korlátokból alkotott sorozat inspirációként szolgál, számunkra az acél lehetőségeit rejti.

Transzformáció

Alapjában véve a korlátokra tekinthetünk keretbe foglalt kétdimenziós, ornamentikus - sok esetben sorolt, tükrözött - mintázatokkal rendelkező tárgyakként, amiknek elsődleges funkciója a terek közötti határ jelölése, azoknak elválasztása, továbbá ezek sok esetben nem csak egyszerű esztétikai funkcióval rendelkeznek, hanem manapság már az építészeti koncepció részeként a környezettel, építményekkel együtt alkotnak egy egységes látványt.

A tervezés kezdetén ezeket az alapvető tulajdonságokat elengedve tekintettünk a korlátokra, így már önmagában a mintákra, a kapcsolatokra, az anyag lehetőségeire, a tárgy kiterjesztésére fókuszáltunk, ezzel egy új nézőpontból szemléljük az acélban rejlő potenciált a műtárgy megalkotását illetően, a korlátok tanulmányozásából nyert elméleti alapokkal a háttérben.

Részletek kiragadása, egymáshoz illesztése

Tárgy

A különböző kivágatokból, foltokból összerakott tárgy sokféleképpen funkcionálhat, a korlát adta formálási lehetőségeknek köszönhetően.

Mi kicsit absztrakt és vicces módon akár már-már tárgyakat is összekeverve szeretnénk az építészek számára olyan kiállítási lehetőségként szolgáló tárgyakat készíteni, amik egy új perspektívából mutatják be a terveket. Például: tervszárító, amire a tervlapokat, skicceket lehet felcsipeszelni. A korlátokra akár tekinthetünk kétdimenziós határoló lapokként. Ezeket a lapokat felhasználva és kombinálva létrehozhatunk háromdimenziós kiállító felületeket. Ebben az esetben a kiállított terveket többféle helyzetben, többféle módon is bemutathatjuk. A korlát lapok összeillesztésével kialakíthatunk lerakodó felületeket, akár több szinten. A magassággal játszva ezek más- más funkciót kaphatnak. Az így létrehozott háromdimenziós felületeknek megvizsgálhatjuk a térhez való viszonyát. A különböző elhelyezések különböző helyzeteket teremthetnek. Egy felületet használhatunk akár függesztésre, más helyzetben pedig lerakodó esetleg kitámasztó felületként.

Kézbefogni, átlényegíteni, elrendezni. „Mindhárom cselekvésforma további kérdéseket generál, melyek közül is az első, hogy a tervezési folyamatba hogyan tehetőek vissza az építés során megélt tapasztalatok. Lehet-e egy előre tervezett esztétika kézműves? Lehet-e egyáltalán a tervezésnek a kézművesség irányába ható ereje? A válaszok még kiforratlanok.”⁸

Hivatkozások

Szövegek:

¹ Kortárs Reflexiók tárgy kiírása 2023 tavaszán

² <https://dunszt.sk/2021/03/28/mit-olvas-a-muvesz-kristof-krisztian-valaszol/>

³ <https://www.nyitottmutermek.hu/betekintes-gepemberek-univerzumaba-interju-robotto-szabo-otto-kepzomuvessel/>

⁴ interjú részlet: <https://kultura.hu/labilitas-kontra-stabilitas-eva-s-pusztai-rezgo-femszobrai/>

⁵ <https://kultura.hu/labilitas-kontra-stabilitas-eva-s-pusztai-rezgo-femszobrai/>

⁶ <https://www.moma.org/artists/2107>

⁷ <https://www.artmagazin.hu/articles/archivum/2d2ed313c379a577985de299f9121084>

⁸ <https://epiteszforum.hu/kezmuves-esztetika--kezbefogni-atlenyegiteni-elrendezni>

Képek:

betonacél, hegesztés: saját fotók

Kristóf Krisztián munkái: <https://kisterem.hu/artists/krisztian-kristof/#videos> <https://kisterem.hu/artists/randomroutines-en/>

Szabó Ottó munkái: <https://www.robotto.eu>

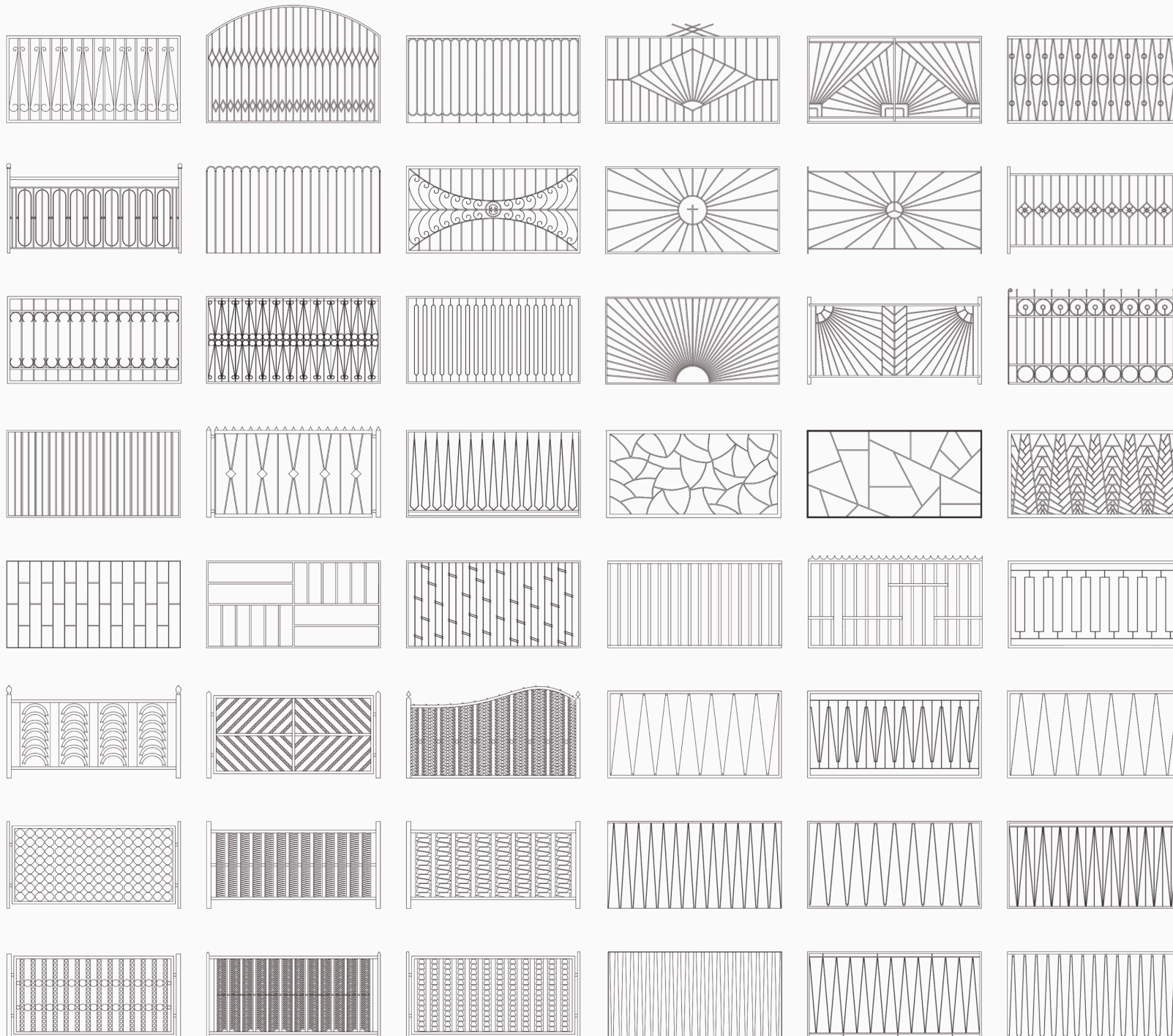
Eva S Pusztai munkái: <https://kultura.hu/labilitas-kontra-stabilitas-eva-s-pusztai-rezgo-femszobrai/>

https://www.artmagazin.hu/articles/interju/erzekeny_rendszerek_kolcsonhatasok_a_knoll_galeriaban_beszelgetes_pusztai_evaval

Gego munkái: <https://www.moma.org/collection/works/80967>

Antony Gormley munkái: <https://www.antonygormley.com/works/exhibitions/domain-field>

korlátok: saját fotók

**KÉZMŰVES
ESZTÉTIKA**
TDK 2023

ACÉL ÉS KORLÁTAI
KORLÁTLAN LEHETŐSÉGEK

KORLÁT GYŰJTEMÉNY

SZERZŐ
CSONTOS HANNA
ORBÁN BLANKA
SPROK LILLA

KONZULENS
NAGY MÁRTON DLA

BME LAKÓÉPÜLETTERVEZÉSI
TANSZÉK, 2023

"MINDENÁRON AZT AKARTAM
MÁSKÉPPEN MEGMUTATNI,
HOGY EZ AZ ANYAG, A VAS, MI
MINDENRE KÉPES."
-EVA S PUSZTAI

"MEGFIGYELNI SZERETEK,
GONDOLKODNI, KIVONATOLNI –
MEGNÉZNI, MEDDIG LEHET
LEEGYSZERŰSÍTENI EGY
JELSORT A JELENTÉS
MEGŐRZÉSÉVEL."
-KRISTÓF KRISZTIÁN

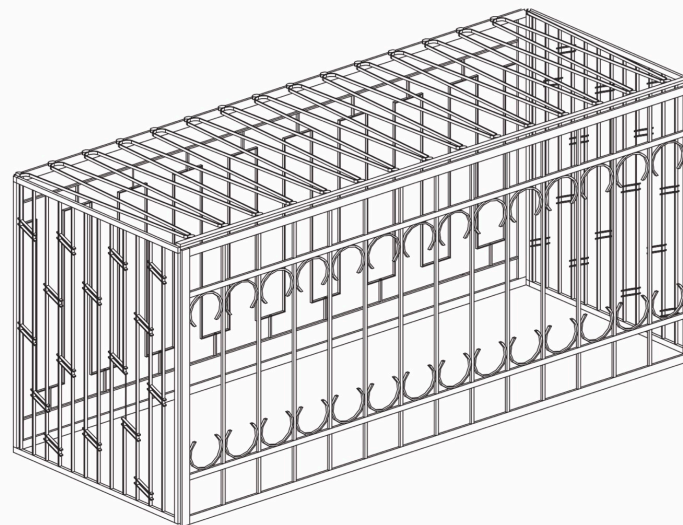
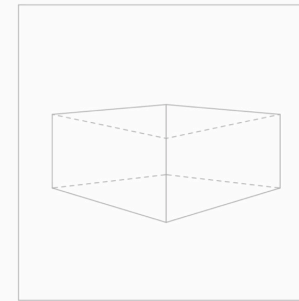
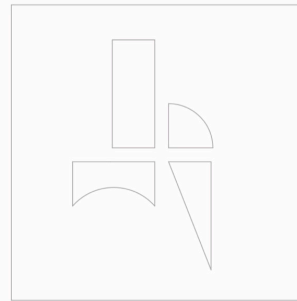
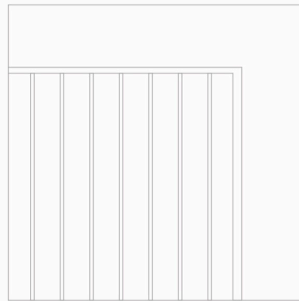
KÉZBEFOGNI, ÁTLÉNYEGÍTENI,
ELRENDEZNI. „MINDHÁROM
CSELEKVÉSFORMA TOVÁBBI
KÉRDÉSEKET GENERÁL,
MELYEK KÖZÜL IS AZ ELSŐ,
HOGY A TERVEZÉSI FOLYAMAT-
BA HOGYAN TEHETŐEK VISSZA
AZ ÉPÍTÉS SORÁN MEGÉLT
TAPASZTALATOK."
-FALVAI BALÁZS DLA

"UGYANAKKOR OTT VAN AZ A
FAJTA JÁTÉKOSSÁG IS, HOGY
ÁT TUDOD ALAKÍTANI A TALÁLT
TÁRGYAKAT EGY MÉG
ÉRDEKESEBBÉ, LÉTRE TUDSZ
HOZNI EGY ÚJ
JELENTÉSTARTALMÚ DOLGOT
EGY ÚJ TÖRTÉNETTEL, ÉS
KÖZBEN A HÁTTÉRBE OTT
LAPUL AZ A JÓ ÉRZÉS, HOGY
EZT MÁR TE ÉPÍTETTED, TE
HOZTAD ÖSSZE."
-SZABÓ OTTÓ

"TO VISUALIZE A SOLUTION IS
WHAT MATTERS: TO MAKE VISI-
BLE THAT WHICH STILL DOES
NOT EXIST OUTSIDE OF ME."
-GEGO

"A SZOBRÁSZATOT NEM MINT
TÁRGYAT, HANEM MINT NYÍLT,
KREATÍV TERET ÉRTELMEZNI..."
-ANTONY GORMLEY

2

KÉZMŰVES ESZTÉTIKA

TDK 2023

ACÉL ÉS KORLÁTAI
KORLÁTLAN LEHETŐSÉGEK

TERVEZÉS FOLYAMATA

SZERZŐ
CSONTOS HANNA
ORBÁN BLANKA
SPROK LILLA

KONZULENS
NAGY MÁRTON DLA

BME LAKÓÉPÜLETTERVEZÉSI
TANSZÉK, 2023